

Embargo.

I. Pojem.

Embargo jest prozatímní státem nařízené obstavení lodí ve přístavech a na břehu se nacházejících.

II. Právo mezinárodní.

1. Embargo nastati může z různých příčin: buď předchází hrozící válce, neb jest prostředkem ochranným, očekává-li se vypovězení války. Jakmile válka vypukla, změní se embargo prozatímní v definitivní. V tomto případě jeví se býti embargo jaksi prozatímní konfiskací učiněnou s výhradou, že konfiskovaný majetek se vrátí, kdyby nade vše očekávání s války sešlo. Embargo prohlásiti může jen nejvyšší moc státní.

2. Embargo jest prostředkem ku provádění represálií, a ve případě tomto použití se může všech zásad mezinárodních, které pro repressalie jsou v platnosti.

3. Embargo může směřovati nejen proti nepřátelským lodím a majetku, sloužícím za náhradu válečnou, nýbrž i proti lodím národním, potřebuje-li jich správa státní ku dopravě válečného materiálu a mužstva, konečně i proti lodím neutrálním, jestliže moc embargo provádějící neuznává zásady neutrality mírem pařížským dne 30. března 1856 umluvené. V listině o tomto míru zřízené nebylo embargo výslovně na lodí neutrální rozšířeno, avšak nepřipustnost jeho vyplývá ze směru úmluvy, která měla za účel chrániti obchod mocí neutrálních před svízely válečnými. Loď válečná, která je ustanovena k tomu, aby vykonávala embargo, sluje strážce embargo čili embargadeur.

III. Embargo může býti prohlášeno též z příčin státoprávních, a jmenovitě z důvodů politiky hospodářské na př. za účelem zákazu vývozu nebo z příčin bezpečnostních. Viz čl. Blokáda.

Emphyteusis.

I. Část všeobecná.

Když zrušeno v Rakousku nevolnictví, byl poměr poddanský upraven zejména patenty ze dne 1. září r. 1781 č. 23 a 24 sb. z. s. pro slovanské a německé země, až události r. 1848 poměry tyto úplně přetvořily. Cís. patent ze dne 7. září 1848 zrušil poddanství a vrchnostenský poměr a všechny zákony k tomu se vztahující prohlásil za neplatné; dále měly býti zrušeny všechny požitky a dávky, které zakládaly se na smlouvách emphyteutických aneb vůbec na poměru děleného vlastnictví.

Stubenrauch řeší otázky, zda-li budoucně má ještě místo takové dělené vlastnictví a dále jaké dávky vymíniti si může v tomto případě vrchní vlastník, tím způsobem, že na první otázku odpovídá kladně, poněvadž toho nezakazuje ani patent ze dne 7. září 1848 ani jiný pozdější zákon; pokud se pak týká druhé otázky, tu připomíná, že nejsou v té příčině sice žádná zákonná ustanovení, že však duch všech těchto vyvazovacích předpisů k tomu poukazuje, že nutno tu klásti mnohá omezení, která i z hlediska hospodářského rozvoje jsou oprávněna. Vycházeje z toho hlediska tvrdí Stubenrauch, že jenom stipulace stálých nevyvazitelných závazků budoucně je zapovězena, aby snad pozemková břemena, jež s tak velkým nákladem byla zrušena, znova nevznikla; neboť i patent ze dne 5. července 1853 č. 130 ř. z., jednající ovšem jenom o odstranění služebností výslovně ustanovuje, že nelze v žádném případě vymíniti si jejich nevyvazitelnost, a že by ustanovení takové pokládáno bylo za neplatné.

a za nedoložené. Zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. ve čl. 7. ustanovuje dále, že každý závazek a plnění, jimiž stíženy jsou nemovitosti následkem děleného vlastnictví, jsou zrušitelná a že v budoucnosti nemůže žádná nemovitost takovými nevyvazitelnými závazky obtížena býti. Z ustanovení tohoto zákona jasně vysvítá, že jest možno, založiti emfyteutický právní poměr, leč pouze potud, pokud jest zrušitelným.

II. Právní účinky.

1. Emfyteusis zakládá, je-li tu platný titul právní, jenom osobní právo proti zavázané osobě, nikoliv však věcné právo proti osobám třetím.

2. Může však nabytí povahy věcného práva a působí pak i proti třetím osobám, byla-li vložena do veřejných knih (§ 1126 o. o. z.).

3. Odvádí-li se prostě stále nájem aneb roční renta z nějakého pozemku, nelze z toho již souditi, že by vlastnictví bylo již rozděleno. Ve všech případech, kde není jasné zřejmo, že právo vlastnické je odděleno od práva požívacího, jest pokládati řádného držitele za úplného vlastníka. (Rozh. ze dne 14. listop. 1883 č. 12278, sb. 9655; ze dne 27. bř. 1862 č. 1612, sb. 1501.)

4. Práva vrchního vlastníka a vlastníka požitků upravena jsou tím způsobem, že každý může svým dílem nakládati tak, aby tím nerušil práv druhého (§ 363 o. o. z.). Každý z nich je oprávněn svůj díl pořadem práva pohledávati, jej zastaviti a za živa nebo na případ smrti zciziti (§ 1127, 1128 o. o. z.). Dle roz. ze dne 8. května 1866 č. 4268, sb. 2490 bylo-li zcizení práva požívacího beze svolení vrchního vlastníka smlouvou zapovězeno, působí záповěď tato i proti třetím osobám. Ovšem lze rozhodnutí tomu rozuměti jen v ten smysl, že tento zákaz působí proti třetím osobám jen tehdy, je-li z knih zřejmý, neboť jinak jest každá třetí osoba, pokud jednala bona fide, chráněna v nabytých svých právech.

III. Daň.

1. Daň pozemková.

Ve příčině otázky, zda-li povinen je vrchní vlastník anebo emfyteuta platiti daň, dáno na vědomí berním úřadům, že stálý poživatel, tedy emfyteuta, má platiti daň na emfyteutický pozemek připadající, že však může se hojiti za to na dominiu nebo na někom třetím, kdo smlouvou k tomu je zavázán; je-li náhrada tato sporná, musí se dobývati pořadem práva. (Dekr. dvor. kanc. ze dne 11. března 1823 č. 259 prov. sbír. z. pro Štýrsko.) Toto ustanovení nemá nyní praktického významu.

2. Daň domovní.

Emfyteuta musí platiti státní správě daně ze všech pozemků a stavení, jichž v užívání má, ovšem že mu zůstává volno žádati úplnou nebo částečnou náhradu na tom, kdo k ní je zavázán. (Dekr. dvor. kanc. ze dne 31. května 1822 č. 595 prov. sb. z. pro Moravu a Slezsko.) Dle základních zásad třídní a domovní daně má příslušnou daň zaplatiti stálý poživatel. Na něm hojí se státní správa, poněvadž on stále má v držení předmět dani podrobený. Nehledíc k tomuto ustanovení zůstávají soukromé smlouvy a stipulace nedotknuty. (Dekr. dv. kanc. ze dne 31. července 1823 č. 1662.)

3. Daň z příjmů:

Emfyteutické dávky, které byly zákonem ze dne 7. září 1848 prohlášeny za vyvazitelné, musí se dle § 5. pat. ze dne 4. března 1849 odváděti dále až do vyvazení. Dle toho zůstává až do toho okamžiku emfyteutické vlastnictví mezi vrchním vlastníkem a držitelem požitků rozděleno a trvá

i dále nárok na rozdělení výnosu z něho. Emfyteuta požívá celý majetek sám a odvádí vrchnímu vlastníku přiměřené nájemné. Tuto činži má vrchní vlastník pokládati za část pozemkové renty jemu patřící a nikoliv za úrok z kapitálu, jež pozemek reprezentuje. Poněvadž pak daň z příjmu předepisuje se z této činže a nikoliv z pozemkové renty, která stížena je daní pozemkovou, není proto oprávněn poživatel, aby sobě z činže této srazil obnos na daň z příjmu vypadající; rovněž nemůže býti vrchní vlastník přinucen, aby přiznal tento příjem za účelem vyměření daně z příjmů.

Jsou-li emfyteutické dávky vyvazeny, dělené vlastnictví zrušeno a jestliže dosavadnímu vrchnímu vlastníku poskytnuta byla renta až do doby, kdy vyvazovací kapitál zapraven bude, nemá bývalý emfyteutický držitel práva na 5⁰/₀ srážku z vyšetřené renty, neboť jemu vyhrazena je předpisy o pozemkovém vyvazení dle §§ 17. a 19. nejv. pat. ze dne 4. března 1849 srážka 33¹/₂⁰/₀ z vyšetřené ceny vyvazených dávek emfyteutických, a tím poskytnuta jemu daleko větší náhrada nežli činí daň z příjmu. (Výn. fin. min. ze dne 13. prosince 1851 č. 13068 z. z. sb. norm. z r. 1852.)

4. Daň výdělková.

Emfyteutický hostinský povinen je platiti daň z výdělku. (Dekr. dv. k. ze dne 17. února 1829 č. 493 a ze dne 3. prosince 1833 č. 4143 prov. sb. z. pro Moravu a Slezsko.)

Exceptio rei iudicatae.

I. Pojem:

Exceptio rei iudicatae jest námitka, že spor byl již právoplatně rozhodnut. Jest totiž podmínkou sporu každého, že o témž nároku právním nebylo ještě právoplatně rozhodnuto (rozsudkem, soudním narovnáním neb vzdáním se před soudem učiněným).

II. Právní účinky:

1. Bylo-li o nároku právoplatně rozhodnuto, může žalovaný již dříve, než pustí se do sporu (kdykoliv před podáním odpovědi sb. »Gl. U.« č. 7383), žalobu vrátiti, poukázav na právoplatný rozsudek právě vydaný a na dřívější žalobu (rozh. ze dne 13. listopadu 1878, č. 9324 sb. »Gl. U.« č. 7205); v takovém případě jest pak naříditi stání, a když žalobce sám od žaloby neupustí, jest vysloviti, má-li vrácení žaloby míti místo čili nic (dv. d. ze dne 15. ledna 1787, č. 621 sb. z. s., § 35 záp. hal. s. ř.). Nebyl-li vrácení obžaloby průchod dán, musí býti stanovena nová lhůta ku podání odpovědi. (Roz. ze dne 11. září 1873, č. 8953, sb. »Gl. U.« č. 5079.)

2. Ku právoplatnému rozsouzení sporu netřeba přihlížeti z úřední povinnosti (dv. d. ze dne 15. ledna 1787 č. 621 sb. z. s.).

3. Právoplatné rozhodnutí sporu namítati lze i v odpovědi na žalobu, o čemž se pak nalezne při rozhodování ve věci hlavní. (Roz. ze dne 27. června 1882, č. 2451, sb. »Gl. U.« č. 9036.)

4. Touto námitkou zabrání žalovaný vzniku nového sporu, po případě docílí pro sebe příznivý rozsudek, neboť právoplatné rozhodnutí sporu má i ten účinek, že nárok jednou ku platnosti přivedený nemůže býti opětně zažalován.

III. Náležitosti.

Má-li exceptio rei iudicatae s úspěchem býti ku platnosti přivedena, vyhledává se: